

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 723
van **SUZY WOUTERS**
datum: 11 augustus 2020

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Jeugdhulp - Ondersteuningsteams Allochtone Jongeren in de Bijzondere Jeugdbijstand (OTA's)

De verhoogde instroom van asielzoekers zorgt voor meer druk op de jeugdhulpverlening. De jeugdhulpverlening wordt dus geconfronteerd met de religieuze en culturele diversiteit die het gevolg is van deze instroom.

In de jeugdhulpverlening zijn er daarom ook Ondersteuningsteams Allochtone Jongeren in de Bijzondere Jeugdbijstand (OTA's) opgericht. Deze zouden interculturele deskundigheid kunnen bieden aan hulpverleners die met deze diversiteit geconfronteerd worden. Een OTA biedt zowel ondersteuning als vorming aan hulpverleners. Deze teams zijn in 2012 al een eerste keer geëvalueerd geweest. In het jaarverslag van 2018 van de OTA's in Vlaams-Brabant valt te lezen dat er het meest een beroep wordt gedaan op de OTA's in de gerechtelijke jeugdhulp (22 dossiers). Daarnaast blijkt dat van de aanvragen uit de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp de meeste aanvragen uit de regio Brussel komen. In de nieuwe dossiers werden er ten slotte 27 herkomstlanden teruggevonden. De dienst past daardoor geen ethnic matching toe omdat het zo goed als onmogelijk is om voor elke specifieke persoon een intercultureel bemiddelaar te hebben met dezelfde achtergrond.

1. Wanneer zal het jaarverslag van 2019 beschikbaar zijn? Hoeveel dossiers werden er toen behandeld? Kan er een opdeling gemaakt worden naargelang de nationaliteit?
2. De laatste evaluatie dateert van 2012.
Is de minister van mening dat een bijkomende evaluatie nodig is?
3. Zijn er momenteel knelpunten bekend van deze werking?
4. In welk budget wordt er jaarlijks voorzien voor deze werking? Hoe evalueert de minister dit budget in relatie tot het gebruik van deze teams (te laag/te hoog)?
5. Welk profiel hebben de interculturele bemiddelaars?
6. Binnen het project 'cultuursensitief vormen en sensibiliseren' wordt er gefocust op de doelgroep van minderjarige vluchtelingen.
Hoeveel minderjarige vluchtelingen heeft deze dienst begeleid in Vlaanderen de afgelopen jaren?
7. Zijn er reeds klachten ingediend met betrekking tot deze teams? Zo ja, wat was dan de inhoud van deze klachten? Werd daar verder gevolg aan gegeven?

8. Hoe kan de positie van een OTA en de (dunne) grens tussen een neutrale ondersteunende rol en een per definitie nauwe betrokkenheid op het hulpverleningsproces gewaarborgd blijven?
9. Is er soms sprake van spanningen tussen het referentiekader van de jongere en de waarden/normen van onze jeugdhulpverlening?

ANTWOORD

op vraag nr. 723 van 11 augustus 2020

van **SUZY WOUTERS**

1. De OTA moeten hun kwaliteitsverslagen van 2019 indienen tegen 30 september 2020.
De OTA hebben op dit moment zowel een adviserende rol als een participatieve opdracht. Uit onze contacten met de vier OTA blijkt dat ze in 2019 samen 649 dossiers ondersteunden en dat ze 127 vormingen en teamcoachings organiseerden. Er kan van de dossiers geen zinvolle opdeling gemaakt worden op basis van nationaliteit. In veel trajecten zijn de minderjarigen bijvoorbeeld Belg, maar is er wel sprake van een ander herkomstland bij de ouders. Volgende cijfers geven de een betere zicht op de superdiversiteit van de OTA-werking: in de begeleidingen van OTA Oost- en West-Vlaanderen is er sprake van 31 verschillende herkomstlanden, in Limburg 26 en in Vlaams-Brabant/Brussel 24 verschillende herkomstlanden. We beschikken nog niet over de volledige cijfers van Antwerpen.
2. In het erkenningsbesluit van de OTA staat opgenomen dat vijf jaar na het verlenen van een de erkenning het agentschap de werking van elk ondersteuningsteam evalueert. Dit gebeurde de voorbije twee jaar erg intensief. Uit deze evaluaties blijkt het huidige aanbod van de ondersteuningsteams noodzakelijk blijft voor het reguliere aanbod, en op kwaliteitsvolle manier tegemoet komt aan de vragen.
Toch zijn er de voorbije jaren dusdanige evoluties geweest binnen de jeugdhulp op zich, en de complexiteit van superdiversiteit op breed maatschappelijk vlak, dat een actualisering zich opdringt. Dit heeft geleid tot een inhoudelijk en organisatorisch veranderingsproces waarbij zowel de missie en visie van de OTA, als de manier waarop deze 4 vzw's de krachten beter bestuurlijk kunnen bundelen, kritisch geëvalueerd worden. De Ondersteuningsteams laten zich hierin bijstaan door een extern bureau. Ze betrekken hierin al hun stakeholders, waaronder ook de administratie. Deze oefening wordt eind 2020 afgerond, en zal mee de basis vormen voor het verdere beleid ten aanzien van de OTA.
3. Er zijn op dit moment geen cruciale inhoudelijke knelpunten gekend. Zoals aangegeven wordt er op dit moment een grondige evaluatie gemaakt van de werking om te komen tot een werking die beter afgestemd is op de vele en diverse vragen. Mogelijke knelpunten die hierbij mee in rekening gebracht worden, hebben te maken met de spreiding van het aanbod, en de kwetsbaarheid van de beperkte schaalgrootte van deze organisaties. Zo is er op dit moment geen afdeling van een OTA in West-Vlaanderen. OTA Oost-Vlaanderen neemt deze regio mee voor zijn rekening, maar dit zorgt er voor dat er extra geïnvesteerd moet worden om de noodzakelijke nabijheid te kunnen garanderen. De beperkte schaalgrootte van de verschillende teams, zorgt voor een mogelijke kwetsbaarheid bij ziekte of tijdelijke uitval. Ook dit wordt, in het kader van beter bestuurlijk beleid, meegenomen in de zelfevaluatie en het veranderingsproces.
4. De OTA ontvangen samen jaarlijks een recurrent bedrag van 915.666 euro. Behalve deze middelen, die ingezet worden voor hun reguliere werking, ontvangen de OTA samen 197.300 euro voor het project 'cultuursensitief vormen en sensibiliseren ter ondersteuning van de impact van de vluchtelingencrisis en radicalisering op de integrale jeugdhulp'.

We wachten de resultaten van de herprofilering en de evaluatie af om te bekijken of een eventuele bijstelling van de subsidie wenselijk is.

5. Een intercultureel bemiddelaar ondersteunt de hulpverlening binnen de sectoren van de integrale jeugdhulp in het werken met minderjarigen en hun context met een migratie achtergrond wanneer ervaren wordt dat interculturele, levensbeschouwelijke en migratiegebonden elementen een rol spelen in het hulpverleningstraject. Deze ondersteuning raakt aan de versterking van de interculturele competenties van de hulpverlener en hulpverleningsteam, tot het bijdragen aan de identiteit van de hulpverleningsorganisatie m.b.t. diversiteitsgevoelige zorg.

De taak van intercultureel bemiddelaars bestaat in het bieden van ondersteuning op casusniveau, zowel adviserend als participatief, ondersteuning bieden ten aanzien van teams binnen de jeugdhulp aan de hand van coaching en vorming, en het deelnemen aan regionale en lokale overlegmomenten in de jeugdhulp.

Van een intercultureel bemiddelaar wordt verwacht dat hij ervaring heeft in de sociale sector en meer specifiek binnen een interculturele context. Op het vlak van opleiding is een bachelor sociaal werk of gelijkwaardig door ervaring het uitgangspunt. De voertaal in de organisatie is Nederlands, meertaligheid van de medewerkers is een evidente troef.

6. Het project focust niet enkel op minderjarige vluchtelingen, maar ook op de ondersteuning in trajecten waar er eventueel sprake is van een vorm van radicalisering.

Ook voor de doelgroep van minderjarige vluchtelingen bestaat de aanpak van de OTA uit zowel participatieve consulten, adviserende consulten en teamcoachings. In 2017 was er een aanbod voor 139 dossiers, in 2018 voor 175 en in 2019 voor 228.

Aanvullend hierop werden er vormingen georganiseerd voor jeugdhulporganisaties om deze doelgroep beter te kunnen begeleiden. In 2017 waren dit er 16, in 2018 28 en in 2019 13.

7. We ontvingen nog geen klachten over de OTA.

8. Centraal in de opdracht van OTA staat het bieden van ondersteuning aan de hulpverlener. Vanuit een nauwe samenwerking en overleg met de betrokken hulpverlener(s) kan diversiteitsgevoelige zorg gegarandeerd worden, zonder dat de bemiddelaar het traject overneemt. De hulpverlener blijft regisseur en stipfelt het traject uit.

Deze ondersteunende rol is niet helemaal 'neutraal'; er wordt vertrokken vanuit de positie van de meerzijdige partijdigheid waarbij we de ondersteuner zich verplaatst in de beleving en betekenisgeving van alle betrokkenen. En dit vanuit de gelijkwaardigheid van zowel de jongere(n) als de hulpverlener(s).

9. Het is net de opdracht van de OTA om verbinding te vinden tussen de verschillende referentiekaders, waar normen en waarden een onderdeel van zijn, om zo een antwoord te bieden op de spanning die er ontstaat door de verschillen tussen het referentiekader van de jongere enerzijds en van de hulpverlening anderzijds.

OTA maakt deze verschillende wereldbeelden, gezinsdynamieken en opvoedingslogica's zichtbaar door kritisch te bevragen, te nuanceren en te verbreden. Hulpverleners, jongeren en hun context worden gestimuleerd om met andere zienswijzen kennis te maken en te verbinden met elkaar, om op deze manier te werken aan wederzijds vertrouwen, begrip, respect en erkenning.